

مشهد، پایتخت فرهنگی زنان کشور است

در گفت و گو با دکتر عاطفه خادمی، مشاور اجتماعی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح شد

به لطف کریمانه اهل بیت و خصوصاً شمس‌الشموس سرزمین خراسان، حضرت رضا(ع)، زنان مشهد در طول تاریخ دست به اقدامات زیادی در عرصه اجتماع، سیاست و حرکت‌های مذهبی زده‌اند. از قیام ۱۷ دی گرفته تا تأسیس مکاتب مذهبی و علمی در زمان خودشان، آگاهی و اقدام از ویژگی‌های زنان مشهدی بوده است. در برهه کنونی نیز زنان مشهد توانایی و قابلیت پیاده‌سازی اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی را در عرصه‌های مختلف خواهند داشت. در این باب، به سراغ عاطفه خادمی، مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، رفته و درباره اقدامات سازنده در این خصوص به گفت‌وگو نشستیم. در ادامه، مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

■ نقش زنان در موضوع عفاف و حجاب در قبل از انقلاب اسلامی چگونه بوده و اکنون به چه شکل بوده است؟

نقش عموم جامعه زنان در تاریخ انقلاب اسلامی نقشی مولد بوده است. عموم جامعه زنان با تأسی به ارزش‌های اسلامی که به واسطه انقلاب اسلامی زمینه نشر آن‌ها فراهم آمده بود، ناشر عفاف در فضای عمومی جامعه بودند. این مهم از طریق بروز و ظهور در قالب حجاب نمایان شده است. این نقش در دوره انقلاب و دفاع مقدس کاملاً مشهود بود به نحوی که نمادها و نشانه‌های تعلق جامعه به گفتمان عفاف و حجاب قابل رؤیت بود.

در یک فرایند زمانی و تاریخی، به واسطه تحولات مختلف در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی و به صورت خاص تمرکز در حوزه رسانه‌ها و پررنگ شدن نقش رسانه‌ها و ورود مؤلفه‌های جامعه‌سازی براساس نظریات مدرنیته و ... کم‌کم فرایند حرکت جامعه به سمت ارزش‌گذاری با شاخص‌هایی جز عفاف و حجاب پیش رفت و ما شاهد کاهش کارکردهای نمادی و ارزشی حجاب بودیم. در این شرایط، دیگر به صورت عمومی همراهی جامعه زنان را نداشتیم و کم‌کم با سرعت‌گیری تحولات، همراهی با موضوع حجاب با خوانش حجاب برتر کم گردید. البته باورمندی به مفهوم عفاف در عموم جامعه زنان همواره وجود داشته و دارد. در حقیقت، باید اذعان داشت نقش

زنان از یک کل تاریخی به یک جزء در قالب قشربندی‌های مشخص حرکت کرده است اما من معتقدم این اتفاق در مورد مفهوم عفاف و حیا رخ نداده است و هنوز این کلیت و این عمومیت در جامعه زنان در مفهوم عفاف وجود دارد.

■ به نظر شما خلأهای موجود در این زمینه را با چه مواردی می‌توان از بین برد؟ به عقیده شما ریشه مشکلات ما در زمینه زنان چه امری است؟

ریشه مشکلات را باید در چند نقطه جست‌وجو کرد که بنده آن‌ها را در چند دسته عنوان می‌کنم.

۱- باورمندی و فهم دقیق موضوع ما در حوزه زنان در لایه حکمروایان و رهبران انقلاب اسلامی باورمندی حقیقی و جامع به موضوع زنان را داریم. این باورمندی باید در لایه‌های دیگر نیز تسری یابد تا در مواجهه با مسائل زنان دچار خطاهای شناختی و محاسباتی نشویم.

۲- نحوه حکمروایی در حوزه زنان ما در حوزه زنان دارای خلأ نگاه‌های راهبردی در اداره امور هستیم. یکی از علت‌های شکل‌گیری این خلأ هم به ساختارهای تعریف‌شده در مدیریت امور بازمی‌گردد که تقریباً همگی از نگاه سیستمی و شبکه‌ای رنج می‌برند. به

تبع آن، قابلیت و امکان بهره‌مندی از ظرفیت‌های قدرت در لایه‌های مختلف حکمروایی هم کم می‌شود. لذا بعد از گذشت بیش از چهار دهه، همچنان با نهادهای تشریفاتی مواجهیم.

۳- تغییر و تحولات فرهنگی و اجتماعی نمی‌توان معضلات و مشکلات فرهنگی و اجتماعی را فارغ از توجه به تغییر و تحولات رخ داده در بستر زمان فهم و حل کرد. توجه جدی به سیر این تغییر و تحولات و اطلاع از کم و کیف آن امری کاملاً ضرور است. ما در حوزه زنان، در گذر تاریخی شاهد تحولات فرهنگی و اجتماعی بوده‌ایم که ریشه‌یابی علل آن در نحوه صورت‌بندی مسائل زنان حائز اهمیت است.

دلایل خرد بی‌شمار دیگری وجود دارد که هر کدام را می‌توان ذیل این سه مورد تحلیل کرد مانند کم و کیف ساختارهای آموزشی در جامعه زنان، نوع بازخوانی از مفهوم کنشگری اجتماعی در فضای جامعه، سیر تولید دانش در موضوع زنان در نهاد علم، کم و کیف تهاجم فرهنگی غرب با مخاطب خاص زنان و ...

■ ظرفیت‌های ایده‌پردازی و مدل‌سازی را در عرصه زیست عقیفانه از سمت زنان و دختران چطور ارزیابی می‌کنید؟

در این بخش، نقش جامعه زنان و دختران خیلی پررنگ